

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatvs
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

Cap. 32. De mortificatione linguæ, quoad verba otiosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

112 II. PARS TRACTVS

ne contendas. Breniter, seruorum Dei
mores debent esse ab omni contentio-
ne & dissensione alienissimi, vt com-
monefecit eos B. PAVLVS, dicens. De
2. Cor. 13. cetero, fratres, g^o date, perfecti estis,
exhortamini, idem sapite, pacem habete,
& Deus pacis & dilectionis v^ori-
biscum.

CAPVT XXXII.

De inordinatione lingua, quoad verba
otiosa, eiusq; mortifica-
tione.

INORDINATIO vel abusus lingue
ordinarius & communis, in quo
etiam impingunt, qui Deo ser-
re ceperunt, est effutire verba otiosa &
vana. Primò haud dubium est, sermo-
nem otiosum non carere culpa, si nò
mortali, saltem veniali, ob quam ho-
mo, licet iustus, grauissimas Purgato-
rij luiturus est penas. Vt verò intelli-
gamus, quanto studio & vigilantia opo-
bis, quoad fieri potest, cauendus sit lap-
sus, vel offensa venialis contra Deum,
attendamus quanta verborum gra-
uitate apud D. Mattheum CHRISTVS
salua-

saluator noster de iudicio, & verborū otiosorum punitione locutus sit. *Dico Matt. 12*

autem vobis, inquit, quoniā omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij, quasi diceret. Ego qui Deus vester sum, de ea re vos moneo, audite magna attentione, quia seriō commendo, & magno studio à la psibus linguæ, licet videantur vobis leues, caute. quia in die iudicij non de aliquibus tantū verbis otiosis, sed de omnibus, siue grauiorib⁹, siue leuiorib⁹ estis rationē reddaturi, nō vt illa vobis cō donētur, sed vt propter illa iudicemini & puniamini.

Quo autem constet, quæ dicantur verba otiosa tantoperè fugienda, videamus quid sit verbum otiosum.

Verbum otiosum est, inquit, B. GRABORIVS, quod aut ratione iusta necessitatis, aut intētionē pia utilitatis caret.

3. p. Pastor admon. 15. Et hom. 6. in Euang.

Quādo ergo verba nostra sūt necessaria ob bonum aliquē finem, non sunt otiosa: non solūm quando finis absolute obtineri nō poterat sine illis verbis, sed quādo cōmodè nō poterat, vtrūq; enim nomine necessitatis cōprehēditur. Similiter otiosa nō sūt, quæ cedunt

¶ 4 II. PARS TRACTATVS

*reg. bro-
uor. q. 23.*

*H. er. in c.
12. Matth.*

dūt in dicētis vel audietis spiritalē pro-
fectum, id enim appellat piam velle-
tem. Vnde S. BASILIVS . Verba otiosa
inquit, sunt, quæ nullum adferunt fru-
ctum, hoc est, quæ nō seruiunt vel ad
præstandum cultum diuinum, vel ad
procurandā animæ salutem. Et S. Hila-
RONYMVS in eandem sententiā aliter
dicit, Verbum otiosum esse, quod pro-
fertur sine vilo dicentis audientiōe fru-
ctu: vt cum omissis historijs vens, nar-
ramus fabulas, & res nullius momenti
si verò narremus res scēdas & permit-
sas, aut cū immoderato cachinno, quæ
piorum offendant aures, tum, inquit,
sermōnes nostri, non velut otiosi, sed
vt grauioris culpæ rei castigabuntur.

HÆC quamuis certa sint, tamen
negandum non est, si quis fabulam
facetumvè aut festiuum aliquem ser-
monē de re adiphora vsurpet, tamen
endiægri, vel solandi mæsti causā, nō
eum verba otiosa prolaturum: quæ
quam consideratione moderatiōis
magna in hoc genere opus est, vt in
huiusmodi sermonibus non solū cor-
poralis recreatio, sed etiā spiritalis
queratur, hoc est, ne animæ nocentur.

DE MORTIF. VOLVNT 339

sed profint potius. Si enim tantum ad voluptatem aurium corporalem efficiendam dirigantur, vix fieri potest, quin multa verba otiosa, ac fortè etiã animæ noxia interijciantur. Ob quod periculum sancti homines tanta vigilia fugiebant otiosa colloquia, vt Metaphrastes scripserit B. Ioaunem Chryostomum nunquam vsum fuisse sermonibus superuacaneis & vanis, nec in alijs peressum. De hac moderatione verborum scribens B. VINCENTIUS Ferrerius hortatur, vt lingua prorsus ab otiosis abstineamus, nec rogati quidem, nisi de necessarijs & vtilibus respondeamus: & si recreationis causa, ne sit molestus, perfacetum & ridiculum sermonem quis ingerat, benignos quidem & comes nos prebeamus, sed nihil omninò respondeamus: & si grauatè feratur silentium, patienter toletemus. & intus in corde pro illis Deum oremus.

MOVERE autem debet seruum dei ad cauenda verba otiosa imprimis iud, quod liber erit à multis peccatis venialibus, quæ per sermones otiosos committuntur. Ad effugiendum enim

A a j

vcl

vel vnicū peccatum veniale, eò quòd
 sit offensa Dei, meritò deberet homi-
 non solū omnibus temporalibus me-
 di consolationibus se priuare, sed etiā
 ad quasuis huius vite pœnas & calami-
 tates perferēdas offerre: quāto magis
 id faciēdū esset ad cauenda tot peccata
 venialia, quot otiosis colloquijs com-
 mittūtur. quodlibet enim verbū oti-
 sū est peccatum veniale. Quāuis verò
 quæ nostra est fragilitas, nō possimus
 euitare omnes sermones otiosos. Quis
 enim in nullo offēdit, inquit B. Laccus.
 hic perfectus est vir: vitare tamē possumus
 illos, qui data opera & deliberatè
 atq; ideò grauioris sunt noxæ, subinde
 instituūtur. Oquātū Deo placet (sicuti
 refrenādi linguā, ne aliquid cōtra suā
 diuinā maiestatem temerè effuriet, qui
 pe qui illā creauit, illi spiritū dedit, &
 iugo rationis subdidit, vt laudaret &
 glorificaret ipsū, vt faciebat sātus illi
 qui dicebat. *Lam eiu sēper in ore meo*
 HÆC quoq; cura efficiet, vt nō ab o-
 tiosis tantū, sed etiam noxijs & perni-
 ciosis colloquijs abstinamus: certū e-
 nim est, vbi semel linguæ habentur
 auerimus ad sermones otiosos & v-
 gios.

Cap. 3.

Psal. 23.

DE MORTIF. VOLVNT. 27

nos, prono cursu deuolui morad que
relas & murmuraciones aduersus pro
ximum, ad nostras laudes extollēdas,
& deprimēdas alienas, ac denique ad
patefaciēda, quæ alto silentij arcano
tegennda erant: siquidem quouis pec
cato minori homo disponitur, vt ten
tatione dæmonis impulsus, facilius la
batur in grauius. Etenim, velut is qui
precibus, alijsuē operibus bonis vacat,
paratior fortiorque, est ad insultus Sa
tanæ expugnandos; sic qui re vana ex
ponenda, spectandæ detinetur, aut
cibi potusue sectatur delitias, vel loqui
tur otiosa, imbecillior est ad impetū
dæmonis sustinēdum, & facile in gra
ue aliquod crimē præceps agitur. Hęc
doctrina est B. GREGORII Magni.

OTIOSA deinde verba idcirco diligē
tius cauenda sunt, quod animam pace
& deuotione spiritali priuent. Quid
& deuotione spiritali priuent. Quid
seruis Dei carius pretiosiusq; esse solet
tranquillitate & serenitate consciētę
quid seruore spiritus, consolatione &
voluptate spiritali iucundius? quātū
sudent ad consequēda hæc dona bene
ficio orationis ac mortificationis? &
tamē sepe numero horū omniū iactu
ram,

338 II. PARS TRACTATVS

riã faciunt, dum se plus iusto in verbo otiosa profundunt. Quemadmodum enim aqua odorifera, si inclusa sit vni recte obturato, suauitatis odorem retinet, secus autem, perdit. sic conscientie pax, & deuotio animæ actualis si freno silētij in corde iusti, tanquam in vase accuratè custodiatur, facile conseruatur, & hominem ad omne bonum excitat, sin verò lingua ruptis silentij repagulis in verba otiosa & vana soluitur, facilè omnis spiritalis tranquillitas, ardorq̃ue Deo seruiendi perit, animaq; languescit & oborpescit in cursu pietatis inchoato. Ac nonnunquã vnum verbum otiosum hæc omnia incommoda parit. Vnde S. Dorotheus vs. Caue, inquit, à multiloquio, quia omnem sensum pietatis è celo delapsum extinguit. dem diuinæ litteræ inculcant. *Vbi verba sunt plurima, animæ sapientis, ibi frequentè regestas.* hoc est, defectus deuotionis, ardoris, & consolationis spiritalis. Et GREGORIUS sedulo monet, vt otiosos sermones fugiamus, dicas. *Mecum vos admonet, vt ab otioso sermone parcamus, inuitat loqui: declinemus, inquit, in rebus lo-*

Serm. 26.

Prou. 14.

hom. 6. in Euang.

DE MORTIF. VOLVNT. 339

gua valemus, in ventum verba non defluant, cum iudex discat, de omni verbo orationem reddendam. Orosa ergo colloquia ad adificationis studiū vertite, quàm celerrimè huius vite tempora fugiant considerate, quàm districtus veniat iudex attendite, hunc ante oculos vestri cordis ponite.

CAPVT. XXXIII.

Quibus medijs mortificandi sint
lingua abusus.

INTER media ad refrenandam linguam, compitendamque cupiditatem multa loquēdi, primum est, humiliter & constanter à Domino petere donum coëcendæ linguæ. Esse enim donum supernaturale Dei declarat sapiens, dum ait. *Hominis est animam præparare, & Domini gubernare* *Prou. 4.* linguam. Licet enim naturalibus libere arbitrij viribus, interueniente concursu Dei communi, homo debeat cooperari refrenationi linguæ; idcirco enim dicit, *hominis esse præparare animam*, faciendo nimirum quod in se est: tamen quia tam arduum & difficile est membrū illud cohibere, vt om-